

ODVYKANIE NIE JE LIEČBA

L. OKRUHLICA

Centrum pre liečbu drogových závislostí, Bratislava
Riaditeľ. MUDr. L. Okruhlica, CSc.

Budem vďačný redakcii pokiaľ v rubrike ADZ venovanej protidrogovej politike zverejní túto krátku reflexiu vyvolanú mojimi interakciami s organizátormi zdravotníctva, so zainteresovanými politikmi a profesionálmi z iných ako psychiatrických odborností, ktorí participujú na programoch duševného zdravia, národnom programe pre problémy s drogami, na akčnom pláne pre problémy s alkoholom, na programe boja proti fajčeniu atď. O potrebe napísania krátkeho príspevku ma tiež presvedčila šikovne marketingovo dizajnovaná antipsychiatrická prezentácia scientológov v bývalom V-klube v budove Národného osvetového centra v Bratislave.

Už desiatky rokov psychiatri, učebnice, Svetová zdravotnícka organizácia (SZO) považuje závislosti tak ako schizofréniu, či depresiu za duševné ochorenia. S rokmi pribúdajú nové a nové dôkazy o ich prírodovednej patofyziológii, objavujú sa nové stále účinnejšie lieky a rozširujú sa rady úspešne liečených pacientov. Napriek tomu v nemalej časti laickej verejnosti stále pretrváva názor, že nejde o duševné ochorenia, ale iba o nedostatok silnej

L. OKRUHLICA / ODVYKANIE NIE JE LIEČBA

vôle a u jedincov iba o *zlovyk*. Východiskom je stará, dôkazmi prírodných vied prekonaná paradigma, ktorá však z rôznych dôvodov mnohým laikom vyhovuje.

Nevedome k udržovaniu takýchto miskoncepcií svojou nedôslednosťou v našej terminológii prispievame i my psychiatri, ba aj špecialisti v adiktológii. Ide o termín *odvykanie*, bežne nami používaný pri diagnóze závislostí. Používame ho v rôznych výrazoch, najčastejšie v spojení *odvykacia liečba*, alebo *návykové ochorenia* bez toho, aby sme si uvedomovali, že ide o medicínsky psychiatrický anachronizmus. Odvykanie v spojení so závislosťou patrí do slovníka spreď 40 rokov, kedy neboli medicínskou vedou pokladané závislosti za ochorenie a jedine pedagogicko-výchovné opatrenia boli považované za adekvátne prostriedky vedúce k abstinencii. Ak my, samotní psychiatri dnes používame slovné spojenie *odvykacia liečba závislostí*, nevedome takto nahrávame scientológom a ďalším popierateľom chorobnej podstaty duševných ochorení a udržiavame tiež laickú verejnosť v nekorektnom názore.

Dokladom toho, ako sa dá tento termín použiť na nesprávnu interpretáciu je leták z dielne Úradu verejného zdravotníctva (ÚVZ), ktorý vyzýva fajčiarov, aby sa zbavili „zlovyku“ fajčenia a navštívili poradne na odvykanie od fajčenia na pôde ÚVZ. Je zrejmé, že v komplexe správnej medicínskej praxe, kde liečba pozostáva z farmakoterapie, psychoterapie a režimového vedenia zmeny životného štýlu u pacienta, nemôžu v systéme zdravotníctva poradne na ÚVZ kompetentnú liečbu poskytnúť. Oni však v letáku nepíšu o liečbe, ale píšu iba o odvykaní. V odbornej literatúre SZO, ani v anglosaskej literatúre sa pojem *odvykanie* ako ekvivalent pre liečbu závislostí nenachádza.

Z vyššie uvedených dôvodov, v záujme našej odbornosti, správneho pochopenia našej práce laickou verejnosťou, apelujem na všetkých kolegov pracujúcich v psychiatrii, aby nahradili vo svojom slovníku pri závislostiach dnes ešte stále používané pojmy *odvykanie* a *odvykacia liečba závislostí*, jednoduchým slovným spojením *iba liečba závislostí*. V prípade ak niekto chce zdôrazniť, že existuje odlišenie medzi medicínskou a nemedicínskou terapiou, má možnosť rozšíriť pojem na *medicínska liečba závislostí*, obdobne ako existuje *laická liečba* a v tomto zmysle sa zdá byť prijateľný aj pojem *odvykacia liečba*, ale len ako alternatívny, nemedicínsky postup, ktorý sa nemôže vykonávať, ani odporúčať lekárom. Akceptujeme výhradu, že ako

L. OKRUHLICA / ODVYKANIE NIE JE LIEČBA

prvί by sme si mali urobiť terminologický poriadok v dokumentoch v adiktológii, či už ide o zdravotnú dokumentáciu, metodické usmernenia MZ SR, ďalšie dokumenty, ale aj o učebnice a nemali by sme pojem odvykanie používať ani na odborných psychiatrických seminároch, konferenciách, alebo v príspevkoch v odborných psychiatrických časopisoch.

Do redakcie prišlo: 23. 5. 2009

Prijaté na publikáciu: 30. 6. 2009

Adresa autora: MUDr. L. Okruhlica, CSc., hlavný odborník MZ SR pre medicínu
drogových závislostí
Hraničná 2, 821 05 Bratislava